

РЕШЕНИЕ

№ 58

гр. Бяла, 19.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – БЯЛА в публично заседание на деветнадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Лилия М. Ненова

при участието на секретаря Валентина Т. Великова
като разглежда докладваното от Лилия М. Ненова Гражданско дело № 20234510100150 по описа за 2023 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по предявен по реда на чл.422 от Гражданския процесуален кодекс /ГПК/ от „Калоянова, И. и партньори“ ООД срещу В. Й. Н. иск да се признае за установено съществуването на вземане на ищеца от ответницата за сумата от 845 лв. - главница, дължима по запис на заповед от 01.02.2019 г., ведно със законната лихва от 11.06.2021 г. до окончателното плащане, за което е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.417 от ГПК по ч.гр.дело № 549/2021 г. по описа на Районен съд – Бяла. Претендират се и разноси за производството, включително за заповедното такова.

Ищецът твърди, че по ч.гр.дело № 549/2021 г. по описа на Районен съд - Бяла се снабдил срещу ответницата със заповед за изпълнение на парично задължение по реда на чл.417 от ГПК за сумата от 845 лв. въз основа на запис на заповед от 01.02.2019 г., ведно със законната лихва и разноси за производството, срещу която длъжницата възразила. Твърди, че на 01.02.2019 г. ответницата издала посочената ценна книга за сумата от 1 040 лв. в полза на поемателя на дълга - „Рекредит“ ООД. Сочил, че записът на заповед бил предявен за плащане на ответницата, за което последната поставила собственоръчно подписа си и изписала трите си имена върху менителничния ефект. Заявява, че менителничният ефект бил прехвърлен на ищеца с джиро на 27.05.2021 г., като до подаване на заявлението дължимият остатък по записа на заповед в размер на 845 лв. не бил престиран на кредитора.

В срока по чл.131, ал.1 от ГПК ответницата не е подала отговор на исковата молба.

В съдебно заседание ищецът не се представлява. Ответницата не се

явява, представлява се от упълномощен процесуален представител – адвокат П. Н. от АК-Разград, който моли за отхвърляне на исковата претенция.

Съдът, след съобразяване на твърденията и възраженията на страните и преценка на събраните по делото доказателства, намира от фактическа и правна страна следното:

Съдът е сезиран с предявен по реда на чл.422 вр.чл.415, ал.1, т.1 от ГПК установителен мениителничен иск с правно основание чл.535 вр.чл.538 вр.чл.469, ал.1 от Търговския закон /ТЗ/ вр.чл.86, ал.1 от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/.

Видно от приобщеното към доказателствения материал ч.гр.дело № 549/2021 г. по описа на Районен съд - Бяла, въз основа на подадено по пощата на 11.06.2021 г. от „Калоянова, И. и партньори“ ООД заявление срещу В. Й. Н. е издадена Заповед за незабавно изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл.417 от ГПК /запис на заповед от 01.02.2019 г./ и изпълнителен лист за сумата 845 лв. - главница, ведно със законната лихва считано от 11.06.2021 г. до изплащане на вземането. Образувано е изпълнително производство при ЧСИ В.М. с рег.№ 833 на КЧСИ – изпълнително дело № 510/2022 г., като видно от представените от съдебния изпълнител книжа, издадената заповед за изпълнение и копие от записа на заповед са връчени на длъжника на 27.06.2022 г., ведно с покана за доброволно изпълнение. В едномесечния срок по чл.414, ал.2 от ГПК от връчването – на 28.06.2022 г., е постъпило възражение от длъжника срещу заповедта за изпълнение, поради което на 16.01.2023 г. заявителят е уведомен за възможността да предяви иск за вземането си в едномесечен срок. Във връзка с тези указания на 16.02.2023 г. по пощата е подадена исковата молба, въз основа на която е образувано настоящото производство.

Предвид изложеното, предявеният иск съдът намира за допустим - същият изхождат от лице с правен интерес, подаден е в срока по чл.415, ал.4 от ГПК и е обусловен от наличието на предпоставките на чл.415, ал.1, т.1 от ГПК – подадено от длъжника възражение в едномесечен срок от връчване на издадена в полза на заявителя (ищец по иска) заповед за изпълнение, като искът е насочен срещу ответник (длъжника в заповедното производство), който е пасивно легитимиран да отговоря по претенцията.

В подаденото по реда и в сроковете по чл.414 от ГПК възражение по заповедното производство ответницата е възразила срещу длъжимостта на вземането по издадената заповед за изпълнение, като оспорва записа на заповед да ѝ е предявяван за плащане, оспорва и вписаната в записа на заповед дата на предявяване като недостоверна. Съгласно приетото в т.11а от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014г. по тълк.дело № 4/2013г. на ОСГТК на ВКС и в Определение 442/20.10.2016г. по ч.гр.дело № 1593/2016г. на I ТО на ВКС, възражението по чл.414 от ГПК, съдържащо мотивирани оспорвания на вземането на кредитора, може да бъде третирано като отговор на искова молба и тези съображения на длъжника следва да бъдат разгледани в производството по чл.422 от ГПК.

По правилото на чл.154, ал.1 от ГПК всяка страна е длъжна да установи фактите, на които основава своите искания или възражения, поради което в тежест на ищеца е да установи, че ответницата е издала редовен от външна страна запис на заповед, че правата по записа на заповед са прехвърлени в полза на ищеца, че е настъпила изискуемост на вземането по записа на

заповед и размера на същото, както и забава на ответницата за изпълнение по записа на заповед.

В приложеното ч.гр.дело № 549/2021 г. по описа на РС – Бяла се намира оригиналът на записа на заповед. В текста на същия е посочено място на издаване: гр.Русе, дата на издаване: 01.02.2019 г., за издател е посочена ответницата В. Й. Н., както и безусловно и неотменимо обещание на последната да заплати на „Рекредит“ ООД с ЕИК **** или на негова заповед на предявяване сумата в размер на 1040 лв. Посочено е, че записът на заповед може да бъде предявен за плащане до пет години от издаването му. Посочено е и място на плащането – конкретен адрес в гр.София. В текста на документа изрично се съдържа наименованието „запис на заповед“, като е налице и подпис на издател. От заключението на приетата по настоящото дело съдебно-графологична експертиза, изготвено от вещото лице Н. М., неоспорено от страните по делото, се установява, че ръкописно изписаните имена за издател „В. Й. Н.“ са изписани от ответницата и положението в записа на заповед подпис за издател е положен от ответницата. При тези данни, съдът приема, че процесният запис на заповед има всички реквизити на чл.535 от ТЗ, поради което е редовен от външна страна, действителен мениителничен ефект (арг. от чл.536, ал.1 от ТЗ).

Видно от текста на записа на заповед същият е предявен за плащане на 17.03.2021 г., която дата е изписана ръкописно, последвана от изписани ръкописно имена „В. Й. Н.“ и положен подпис. От заключението на съдебно-графологичната експертиза, изготвено от вещото лице Н. М., се установява, че тези имена са изписани от ответницата и подписът е положен от ответницата. Отбелязаната дата за предявяване за плащане е в рамките на определения от издателя при издаването на записа на заповед по-дълъг от посочения в чл.487, ал.1 изр.3, във вр. с чл.537 и чл.538, ал.1 от ТЗ срок - петгодишен срок от издаването му. Видно от направеното на гърба на ценната книга отбелязване, записът на заповед е джирасан на 27.05.2021 г. в полза на ищеца, с подписаното във формата по чл.468, ал.1 от ТЗ джиро от джиранта „Рекредит“ ООД, комуто според записа на заповед следва да се плати. Това джиро е прехвърлило валидно вземането по записа на заповед на ищеца.

Вярно е, че съобразно заключението на вещото лице С. Б., изготвило допуснатата от съда съдебно-графологична експертиза относно посочената в записа на заповед дата на предявяване и мастилната паста на ръкописния текст, както и от заявеното при изслушването на експерта в съдебно заседание, цифровият запис на датата на предявяване на записа на заповед за плащане на ответницата - „17.03.2021“, не е положен от нея и е изпълнен с химикална паста с различен химичен състав от този, с който са вписани в него имената и подписите. Това обстоятелство обаче не доказва наведените в тази насока възражения от страна на ответницата. Когато изявленията обхващат датата на един документ, съставителят на документа е обвързан от тази дата. Поемателят/джиратарят не участват в съставянето на записа на заповед и едностранните изявления в него за предявяването му за плащане. Поради това, ако се позовава на антидатиране и се домогва да опровергае вписаната в записа на заповед дата на предявяване, то именно издателят на записа на заповед оспорва и цели да опровергае верността на датата на тази негова едностранна правна сделка, поради което носи съгласно чл.154, ал.1 от ГПК тежестта да докаже действителния момент на волеизявлението си. Поради това и в случая в доказателствена тежест на ответницата съдът е

възложил да докаже пълно и главно, тоест несъмнено по делото, възражението, че процесният запис на заповед не ѝ е предявен на посочената в него и удостоверена с подписа ѝ дата. По делото няма несъмнени доказателства датата на предявяване да е била добавена след подписване от ответницата на изявлението ѝ за предявяването на записа на заповед за плащане, които да накърняват формалната доказателствена сила по чл.180 от ГПК на изявлението. Записът на заповед и изявлението в него за предявяването му са частни документи, поради което за тях са приложими дадените от различни състави на Върховния касационен съд разрешения на въпроса за кръга на „третите лица“ по чл.181 от ГПК и доказателствената сила на същите документи. Даденият от върховните съдии отговор е, че съгласно чл.180 от ГПК частните документи, подписани от лицата, които са ги издали, съставляват доказателство, че изявлението, които се съдържат в тях, са направени от тези лица. При възражение за антидатиране, посоченият в документа издател не може да се ползва от правилата на чл.181, ал.1 от ГПК относно достоверната дата, защото нейни адресати са само третите спрямо документа лица, неучаствали в съставянето му, какъвто той не е. Обстоятелството, че датата на предявяване не е вписана от издателя лично не опорочава записа на заповед, тъй като издателят се е подписал непосредствено след отбелязването ѝ, свързано с предявяването. Законодателят не е предвидил специален ред или форма за предявяване, още повече датата за това да бъде изписвана от издателя и/или авалиста. Налице е валидно предявяване на ефекта, доколкото подписвайки се под текста за предявяването на записа на заповед, ответницата е признала факта на предявяването му и датата на същото /в този смисъл Определение № 437 от 19.07.2017 г. по търг.дело № 827/2017 г. на I ТО на ВКС, Определение № 743 от 15.11.2012 г. по търг.дело № 146/2012 г. на I ТО на ВКС, Определение № 75 от 16.02.2018 г. по търг.дело № 2142/2017 г. на I ТО на ВКС/. Следва да бъде отбелязано също, че съгласно т.3 от Тълкувателно решение № 1 от 28.12.2005 г. по тълк.дело № 1/2004 г. на ОСТК на ВКС, за да е налице подлежащо на изпълнение вземане, не е необходимо записът на заповед да е бил предявен за плащане. По своята правна същност предявяването на записа на заповед за плащане представлява покана за изпълнение на менителничното задължение. Непредявяването на посочения менителничен ефект за плащане не се отразява върху възможността да бъде ангажирана отговорността на издателя по реда на чл.237, б.„е“ от ГПК. /отм. – сега чл.417, т.10 от ГПК/. Предявяването за плащане се явява предпоставка само за поставянето на длъжника в забава и представлява необходимото съдействие от кредитора за изпълнение на задължението.

Следва да се има предвид още, че процесният запис на заповед, върху който е удостоверено с подписа на издателя, че е предявен за плащане, е представен в оригинал със заявлението по чл.417 от ГПК, поради което във всички случаи същият е бил предявен на издателя за плащане най - късно към датата на подаване на заявлението по чл.417 от ГПК в съда, подадено на 11.06.2021 г., с което е настъпила изискуемостта на вземането по ефекта.

Записът на заповед е ценна книга, материализираща права, и доказателство за вземането. Вземането по запис на заповед произтича от абстрактна сделка, на която основанието е извън съдържанието на документа. При редовен от външна страна менителничен ефект и направено общо оспорване на вземането от ответника, ищецът не е длъжен да сочи основание на поетото от издателя задължение за плащане и да доказва възникването и

съществуването на вземане по каузално правоотношение между него като поемател и длъжника-издател по повод или във връзка с което е издаден записът на заповед, като редовният запис на заповед създава задължение на издателя пред всеки легитимиран поемател.

В случая съдебната защита се търси за вземане, в по-малък размер от това, за което е издаден записът на заповед, а именно за сумата 845 лв., която се твърди да не е погасена. Върху записа на заповед няма отбелязвания за извършени плащания на част или на цялата обещана с него сума, нито по делото е представена разписка за наличие на такива плащания по него (чл.492 от ТЗ), но ищецът, който е носител на вземането, породено от издадената ценна книга, е свободен да избере в какъв обем да потърси защита на неудовлетвореното си право.

С оглед на гореизложеното, съдът намира предявеният иск за основателен и доказан и като такава същият следва да бъде уважен.

При изхода на спора по правилото на чл.78, ал.1 от ГПК право на разноски има ищецът. Съгласно т.12 от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк.дело № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС, съдът който разглежда установителния иск, следва да се произнесе за дължимостта на разноските, направени и в заповедното производство, като разпредели отговорността за разноските, както в исковото, така и в заповедното производство. Предвид това на ищеца следва да бъдат присъдени разноски в общ размер на 860 лв., от които 325 лв. разноски в настоящото исково производство /25 лв. заплатена държавна такса и 300 лв. платен депозит за вещо лице/ и 535 лв. разноски за заповедното производство /55 лв. заплатени държавни такси и 480 лв. платено адвокатско възнаграждение/.

На основание чл.258, ал.1 от ГПК настоящото решение подлежи на обжалване.

Мотивиран така, съдът

РЕШИ:

ПРИЕМА ЗА УСТАНОВЕНО по реда на чл.422 от ГПК, че В. Й. Н. с ЕГН ***** и адрес: гр.Б., обл.Р., ул.“Ц.Б. I“ № ***, дължи на „КАЛОЯНОВА, И. И ПАРТНЬОРИ“ ООД, ЕИК ****, седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.,„Борово“, ул.“Солун“ № 53, ет.3, ап.17, сумата 845 лв. на основание запис на заповед от 01.02.2019 г., ведно със законната лихва от 11.06.2021 г. до окончателното плащане, за която е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.417 от ГПК и изпълнителен лист в производството по ч.гр.дело № 549/2021 г. по описа на Районен съд – Бяла.

ОСЪЖДА В. Й. Н. с ЕГН ***** и адрес: гр.Б., обл.Р., ул.“Ц.Б. I“ № ***, да заплати на „КАЛОЯНОВА, И. И ПАРТНЬОРИ“ ООД, ЕИК ****, седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.,„Борово“, ул.“Солун“ № 53, ет.3, ап.17, сумата **860 лв. /осемстотин и шестдесет лева/**, от които 325 лв. - разноски за производството по гр.дело № 150/2023 г. по описа на Районен съд – Бяла и 535 лв. - разноски за производството по ч.гр.дело № 549/2021 г. по описа на Районен съд - Бяла.

РЕШЕНИЕТО подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд –

Русе в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Бяла: ____/п/____